

Z pohledu svobody slova je současná vláda horší, než všechny vlády od listopadu 1989, tvrdí ústavní právník a expert Trikolory Zdeněk Koudelka

- CZ24 News | 3. dubna 2022

ČESKO: „Z pohledu svobody slova je současná vláda horší, než všechny vlády od listopadu 1989,“ **tvrdí ústavní právník a expert Trikolory Zdeněk Koudelka.** Pozastavil se rovněž nad tím, že už je závadné vysmívat se držitelům moci jako za Husáka a nakolik se stát stará o to, co občané smejí a nesmejí číst. Zatímco šéfka Sněmovny Markéta Pekarová Adamová (TOP 09) uvedla, že stát se o lidi starat nemá, jen jim nabídnout bezpečí a podmínky, aby se o sebe postarali sami. Problém vidí Koudelka i v prodlužování nouzového stavu o 60 dní, na které dojde právě dnes.

Vládní pětikoalice by ráda prodloužila nouzový stav až do konce května, tedy déle, než o 30 dní, a to kvůli Ukrajincům prchajícím před válkou. Právě hlavně kvůli délce prodloužení je nyní kritizována a někteří odborníci varují, že by krok mohl být protiústavní. Jak to vidíte vy?

Ústavní zákon o bezpečnosti požaduje, aby nouzový stav delší než 30 dnů schválila vládě Poslanecká sněmovna, ale již dále prodloužený nouzový stav časově nelimituje. Takže o porušení ústavy nejde. Jde však o jev vybočující z ústavní zvyklosti, kdy dosud vlády žádaly o prodloužení o 30 dnů, byť opakovaně.

Jedním z argumentů pro tak dlouhé prodloužení je, že nouzový stav má být co nejvíce pod kontrolou Parlamentu, aby nebyl zneužíván, a opakované schvalování je tak větší zárukou. Souhlasíte s tím?

Ano. Tím, že předchozí vlády vždy žádaly o prodloužení o 30 dnů, umožnily pravidelnou debatu v Poslanecké sněmovně, zda je nouzový stav skutečně potřeba.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkuje!

CHCI PŘÍSPĚT

Dále zaznělo, že vláda by měla prodloužit nouzový stav bez zbytečné diskuse. Je v pořádku prodlužovat nouzový stav bez zbytečných diskusí?

Tato slova mi připomínají slova o zbytečné parlamentní žvanírně, která jsou spojována s Adolfem Hitlerem. Parlament je prvkem demokracie a demokracie je diskuse. Nouzový stav je výjimečný ústavní institut, při kterém mohou být omezena základní práva lidí. Určitě jej Poslanecká sněmovna nemá schvalovat vládě na písknutí. Máme parlamentní, nikoliv vládní demokracii.

Markéta Pekarová Adamová vedla, že současná situace kolem nouzového stavu se od nouzového stavu v době Andreje Babiše liší, neboť jde o válečný stav. Je v tom rozdíl - a tím pádem i odůvodnění konat rychleji a prodlužovat stav o téměř dva měsíce?

Nejsme ve válce. Žádný válečný stav Parlament nevyhlásil a nikdo jiný to u nás udělat nemůže.

Premiér Petr Fiala (ODS) řekl, že přesně pro takové situace, v jaké se Česká republika nachází, byl krizový zákon psán a nouzový stav je proto na místě. Má pravdu?

Nouzový stav nemá původ v krizovém zákoně, ale v ústavním zákoně o bezpečnosti. Oba zákony vznikly především ze zkušeností povodně na Moravě 1997. Jsou obecné, ale nejvíce se hodí na zvládání živelných pohrom. Bohužel je nouzový stav často vyhlašován z důvodu obcházení byrokracie při zadávání veřejných zakázek potřebných pro rychlé řešení krizí. Vláda však mohla přijít s novelou zákona o veřejných zakázkách, aby byl režim pro rychlé zadání veřejných zakázek v nutných případech, aniž by se musel vyhlašovat klasický nouzový stav, který hrozí omezením práv občanů.

Pekarová Adamová pro CNN Prima News také řekla, že plošně pomáhat všem ekonomicky není možné. Je třeba pomáhat těm, kteří to potřebují: „Víte, podle mě se vlády nemají starat o lidi. Mají se starat o to, aby v zemi bylo bezpečno. To je první předpoklad, abychom se měli lépe. A za druhé si myslím, že stát má vytvořit podmínky, ve kterých si lidé zvládnou pomoci sami. Já jsem přesvědčena, že nikdo nepotřebuje vodit za ručičku. Těm, kteří opravdu potřebují pomoc, těm jsme pomohli, rozšířili jsme například příspěvek na bydlení.“ Má se stát podle vás starat o lidi? A do jaké míry?

Spor o roli státu jako nočního hlídače či státu pečovatele je dlouhý spor o pojmání státu a jedince. Udivuje mne však, že se najednou členka vládní koalice hlásí k omezené starostlivosti státu o občany, když vláda má velké starosti o to, co občané smějí či nesmějí číst, a co mohou či nemohou říkat.

I na to se chci zeptat. Správce české domény CZ.NIC zablokoval na popud vlády a bezpečnostních složek na dvacítku internetových stránek. Jako důvod bylo uvedeno ohrožení bezpečnosti státu, protože weby jsou proruské. Je takový krok v současné situaci v pořádku?

Není. Jde o protiústavní cenzuru. Je to projev vládního pohrdání lidmi. Protože si vážím jiných lidí, nikomu nepředepisuji, co mohou číst. Nikoho nenutím, aby četli mé texty. Pohrdám vládou, která mi chce zakazovat číst, co chci.

Jak vnímáte, že k tomu došlo bez rozhodnutí soudů, vyšetřování policie, určení konkrétního trestného činu nebo konkrétního textu, který je ohrožením bezpečnosti, na daných serverech?

Jde o protiústavní porušení svobody slova. Každá despotická vláda nejprve začala omezením svobody slova. Ovšem žádná se s tím nespokojila. Byl to jen předstupeň pro omezení a rušení práv a svobod dalších. Podstatou cenzury nikdy nebyla ochrana pravdy, ale moci.

Kdo a kdy by měl rozhodovat o tom, který server je a který není proruský? Případně kdy by měl být zablokován na internetu?

Pakliže ústava zakazuje cenzuru, nemůže být prováděna nikým. Lze zasáhnout jen v případě páchaní trestného činu či jiného porušení zákona. Jestli je nějaký článek proruský, pročínský, proamerický, prolichtenštejnský či probruselský není důvod pro cenzorský zásah.

Často je slyšet přirovnání k minulému režimu právě kvůli cenzuře. Tedy určování jediného správného názoru na věc a trestání těch odlišných. Jiní tvrdí, že tehdy byla situace ohledně cenzury mnohem horší. Dá se to srovnávat?

Na území Čech a Moravy máme zkušenost s rakouským a německým typem cenzury. Rakouský typ vznikl za habsburské monarchie a udržel se za první i druhé Československé republiky až do německé okupace 1939. Podstatou bylo, že o cenzuře rozhodoval pověřený a známý úředník. Podstatou cenzury byl konkrétní text, například článek v novinách. Pokud byl článek cenzurován, ostatní texty mohly být publikovány s tím, že místo cenzurovaného článku bylo prázdné místo. Tím se lidé dověděli, že zasáhla státní cenzura. Z principu je možné se proti takové cenzuře bránit soudní žalobou proti státu.

Nacistické Německo po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava zavedlo jiný typ, který nazývám německý a jenž v zásadě převzalo i totalitní Československo 1948–1968. Cenzura již nebyla zaměřena na snadno identifikovatelnou viditelnou cenzuru konkrétních textů, zakázány byly celé noviny, knihy či divadelní hry. I v případě, že cenzor zasáhl proti povoleným novinám, nesměl být jeho zásah zveřejněn. Tedy zakázaný text musel být nahrazen jiným textem. Nesmělo být bílé místo, aby lidé nepoznali cenzorský zásah.

Mezi lety 1969–1989 byla ústavně zrušena cenzura, ale vládnoucí moc ji nahradila autocenzurou. Tedy státní vnější zásah nahrazoval vnitřní dohled vedoucích redaktorů a sami redaktori věděli, co mohou otisknout a co ne, protože by z toho měli problémy. Ovšem občas se díky odvaze redaktorů i náhodě, zvláště ke konci totality, povedlo zveřejnit text kritizující vládu. Takovým byl i článek Miloše Zemana Prognostika a přestavba v Technickém magazínu v srpnu 1989 a jeho následný rozhovor pro Hospodářský zápisník Československé televize.

Vrací se minulé doba omezené demokracie 1945–1948. Je svoboda slova a politických názorů, ale jen v rámci povoleného hřiště. Tehdy to diktovaly strany Národní fronty, které svorně zakázaly agrárníky a jiné konkurenty. Nyní to diktuje vláda, tajemné bezpečnostní služby a CZ.NIC. Současná cenzura vychází z německého typu cenzury. Zakázány totiž byly celé weby s rozličnými texty. Cenzoři se nenamáhají označit, který článek je závadný. O nějakém zdůvodnění, proč je konkrétní text závadný, nemůže být ani řeč. Na webu Protiproud bylo publikováno mnoho článků nemajících se zahraniční politikou nic společného. Například články Michala Semína či Radomíra Malého o katolické věrouce a svatých nebo články o přírodním léčitelství či články o protiprávních covidistických opatřeních vlády a o jejich rušení Nejvyšším správním soudem. To vše cenzura vypnutím webu jako celku zakázala. Byly tam i vtipné koláže, které si dělaly srandu z vlády či dalších politiků. I to cenzura zakázala, už je závadné jako za Husáka vysmívat se držitelům moci.

A slýcháme i další srovnávání - s cenzurou v Rusku nebo Číně. Není to přehnané? Nebo jsme došli až tak daleko?

Nevím, jak to nakonec skončí. Vláda, která se slovně prezentuje jako protiruská, chce zavést cenzuru internetu, která je známa z Ruska a Číny. Platí zde biblické: Po ovoci poznáte je. Jistě u nás není stejná situace jako v Rusku či v Číně. Zatím. Ale vláda se vydala týmž směrem. Svoboda 90. let 20. století je pryč.

Ještě před rokem od současné vlády a tehdejší opozice zaznívalo, že Andrej Babiš (ANO), tehdejší premiér, zneužívá a ohýbá zákony podle toho, jak se mu to hodí, využívá zkrácené

schvalování návrhů zákona a podobně. Jak si vládní pětikoalice vede nyní, když se dostala do čela státu? Je na tom lépe?

V mnohém jedná jako vláda předchozí, například při porušování jednacího řádu v Poslanecké sněmovně v zájmu rychlého protlačení vládních návrhů zákonů, například novely pandemického zákona v únoru 2022. Ovšem Babišova vláda cenzuru neprováděla. Z pohledu svobody slova je současná vláda horší, než všechny vlády od listopadu 1989.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

ZDROJ: parlamentní listy